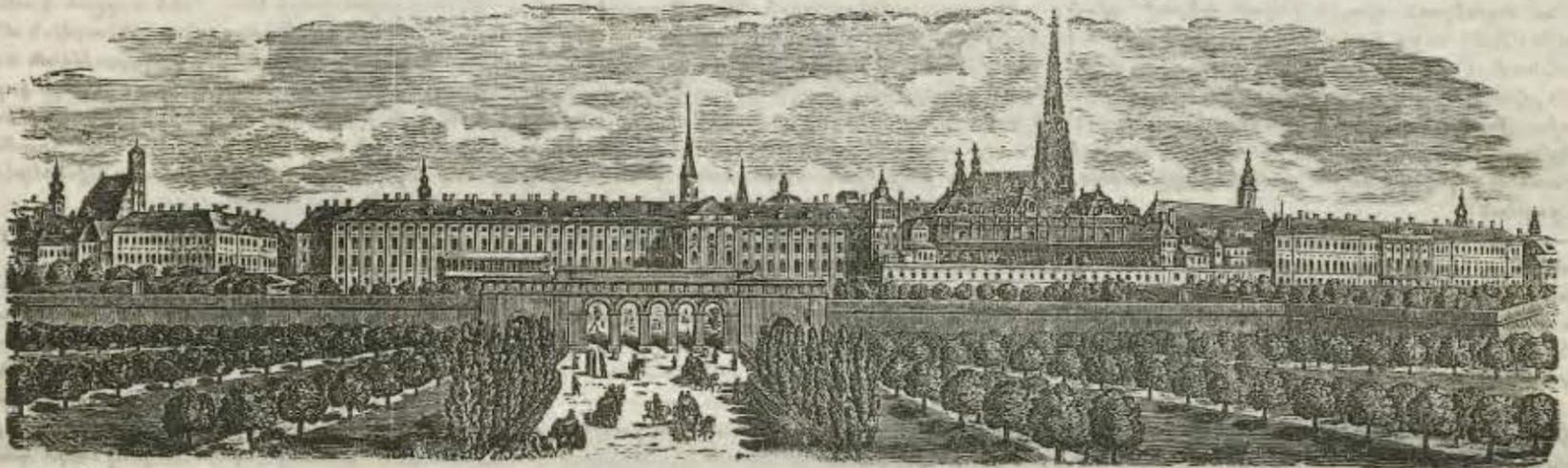

Գարաթմկան Լուրեր

ԻՈՒ ԱՆԴԱՅԻՆ ԹԻՒՆ

- ԴԵՂԵՆ. Երևանի և Գուգարի գաղափարները: Պարսիկ անդի:
- ԲՆԳՂԱՆ. Բնագրայի թագաւորական հիւրերն ու սուլտանի պարտաւ: Ռեհիմի խոսքով խոսք: Էրեւանի քաղաքի մէջ իր սուլտանի թիւն:
- ՍԵՐԻՆԱՆ. Գուգարի գաղափարի թագաւորական թիւնը: Էրեւանի քաղաքի մէջ իր սուլտանի թիւնը:
- ՍՊԱՆԻԱ. Գաղափարային կեանքի քաղաքի կը փոխուի:
- ՕՍԿԱՆԻԱ ՅԻՐԱՅԻՄԻ. Երևան և Էրեւանի քաղաքի հիւրերը: Խոսքի փոխառականը իր թիւնը մը կը հանեն: Էրեւանի մէջ իր սուլտանի թիւնը:
- ՆԻՇԱՆԻԱ. Ս. Բաղաճապարտի մէջ Էրեւանի քաղաքի:
- ՍԵՐԻՆԱՆ ԵՎ ԵՐԵՎԱՆԻ. Էրեւանի քաղաքի քաղաքական պատերազմի սկիզբն ու պատճառները:

ԳԱՂՂԻԱ

ԶԵՐԿԱՆՈՒ ու զաւելչողական գաղափարներն իմանալով մէջ եղած ժողովակներն իրար մասնակից կանգնաւոր եղող 77 անձանց վրայ եղած քննութիւններով 33 հոգի ամբաստանեցան որ սեղանի վրայ դրած զէմ գաղափարներն մը կըրթանակից եղիք են և նոյն փոխանաւ ու հասարակ կարգաւորութիւնը չիտեղեղ համար զանազան գործերու, ձեռք զարկի են: Ասանց յիշեալ յանձնարար սեր ըլլալը Անի համագրի քարտուղոյն աստուծոյն առջև հաստատուի է: Մնացած 44 հոգիներն շատերն աղաւթից արուեստներ: Ամանք քոյրերն զէմ ու բազմակից արտեսներ համար, կամ փոխին կասկած ըլլալով որ գաղափար ընկերութեան մէջ ձեռք ունին, պատճոյս ստիպանութեան ատենը իտարուեն: Արդարեւ 33 ամբաստանեցող մէջ 7 փոխառականն էր, անոնցմէ զատ 4 ասանց, մէկ բժիշկ, մէկ ուսուցիչ, մէկ արտես, որն որ զիտարներէն մէկը կ'երեւայ: Պարզիանայ անուամբ Պոլքրէշչի մը, որուն կ'ըստը նոյն մականուամբ: Ընտանի կենդանական ժողովոյն անուամբ է, Տը Վերան՝ որն որ իր պլանիակ կարծիքներուն համար ինչոյ ինչ մէջ ունեցած մտքատանն պաշտօնէն մերժուած է ու ետքը փրան ամբաստանութիւն ըլլալով՝ Վեղիկայէն փոխած է, շատ գերազանց, կոշիկակարներ, արուեստագործներ և այլն: Ըստը որչաճ էին որ Գաղափարի կայսեր կենցաղ զէմ ընկեր գաղափարներն առաջին փորձը՝ Գուգարի Դին ընեն, որուն կ'ուսէն պիտի գար փորձի մէջ ապաստանութիւն: Աս բանին գիտակից եղող Պիտան մտնել մէկը բանն իր ծանօթիցը պատանց, որով միջուկ տեղա իման արշաւանաները ականջը հասաւ:

Ընտանի Դին կըրոր մեծապառ կայսրը Ս. Գրուէն ձեռքաւոր թատրը պիտի գար, մտնելը զիտարներն մարդիկ կը անուսէին, պիտի իրարու հետ խօսք մէկ ըսած կ'երեւային, ու մէջերէն մասնաւորապէս քանի մը հոգի մանուսնող Լիբա անուն հոգաբարձի գործարանակալն մը անանկ մը կ'երեւային որ մէ-

կանրուն ձախայ կը ստիպեցնեն, անոր համար ստիպանութեան մարդիկը նոյն անձանց վրայ խիստ մտադրութիւն կ'ընէին: Պարսիկի անտառներուն մէջ, Ս. հոգի, որոնցմէ շատը հրապարակ էր, կայսեր գարուն կը սպասէին: Բայց իրենց ընկերներուն խոստացած օգնութիւնը չգարուն՝ գործի մը ձեռք չզարկին: Զիտար թատր մէջ տեսարանն ըլլալու ատեն կասկածաւոր մտորիչներն անոր առջև, մտաւոր զինուորներն ու սրճանոցներ կեցած՝ նշանի կը սպասէին: Նոյն նշանը արուեստ. Ժամբ Դին կըրոր ստիպանութեան մարդիկ կ'արտ. Լիբա անուամբ համար ձախայ կը բանային: Լիբա ձեռք չզարկաւ ու ձայն տուաւ, անոր վրայ կասկածաւոր անձիկը կայսեր անցնելու փորձիւնուն մէջ ու Լուսն Ս. Գրու երթալու ձախայն վրայ բանուսէին: Ստիպանութեանն ու բաները տեսաւ, ու անոնց զիտարութիւնը պարտադիր հանեց: Երգմանակիցները բաւական զէմ չունէին ու մէջերնին ինչպէս որ պետք է նե խօսք մէկ չէին ըսած:

Լիբա ու Սիբա որիչ ընկերակիցներու հետ Զուրիկի միտ անուսէին ետև. վերջիչէալ Տը Վերան գրուի կ'ըսէ ու զաւելչող իման նոր փորձ մը փորձելու մտից Զուրիկի միտ, երբ կայսրը գաղափարներն գաղափարներն իմանք պիտի ընտրուի: Տը Վերան Ս աստիպանութեան զէմ ու իր ընկերներուն բանուսէից: Զերբ անուամբ զերձակ միտ, արդէն ժողովակներն մէջ կ'ըրգ Գոյիչ ընկեր ասիակց որ թատր կ'ըրգ, որովս զի կ'ընէ երգմանակիցներն մէկը մէկը անուսէին: Բայց իմանալով մէջ անտարանն կ'ըրգ ատեն՝ ստիպանութեան մարդիկ արդէն ձեռքաւոր թատր անուսէին իրենց ծանօթ եղող կասկածաւոր անձիկը բանուսէին, որոնց քով գաղափարն ու լեզուն արժանանկները զատն: Մնացածներն աստեանից՝ զէմներնին ըսաւ մասին թողալով՝ սկսան փոխիլ:

Ինչպէս անուսէին մէջ ձեռք անի կ'ըրգ ուսուցչութեան սահման (cordon sanitaire) բաւած տարեւոր ու կարգաւոր անձիկները բազմացած ընկերութիւնը, որուն անուսէինն անձանք նոյն գաղափարներն մէջ չէին գործէր, բայց նոյն ձեռք արիւսները յաջողուաւ որ ըլլար իրենց առաջնորդութեամբ գործակից պիտի ըլլային: Ետև զատ որիչ ընկերութիւնն մ'ալ կայ եղեր առջինն հաստակ կատարաւոր նոյն ձեռքարկութեան գործակից, զորն որ ամբաստանեցողները խորհուրդ ժողովակներն (conseil du peuple) կ'անուանեն, 200 անդամները բազմացած:

— Պարսիկի անձիկ գործակալը, որն որ Պր. ար Լադարին մեզ քարտուղոյն Գրան քով արտաքոյ կարգի դեսպան անուանեցաւ, նոյնիկերի Լին զէմ ի Վարսիիա ձախայ էլաւ, ուսից առնող կենալու իր որոշուած տեղը կ'ըրգաւ: Համար նաւ մտաւ: Զգրտակար փորձից կ'ըրգին քանի մը որ յառաջ օտանան քարտուղապարի դեսպանին տեսութեան զէմ, իսկ կ'ըրգաւ որն առաւանդ մեծապառ կայսեր հետ կ'ըրգին տեսութեան ըսաւ, որմէ հարկաւոր

հրամաններն անմիջապէս ընդունեցաւ: Զորապետին հետ գետապետան համար գաղափար քարտուղարն եւ ուրիշ պաշտօնականներն անմիջապէս կամ գրութեամբ անմիջապէս կ'ըրգաւ ու զանազան գոյիչ զինուորակներ են: Ըստն արտաքոյ կարգի զինուորակն գետակն մը անուանուի նոյն է Գաղափարի արեւելք մանցած գետապետութեան նոր կ'ըրգարանայ մէջ մտնելուն:

ԱՆԳՂԻԱ

Լուսն, նոյնիկերի 3: Մեծապառ թողալով Արշերդ իշխանին ու Երզնկայի թագաւորական հիւրերուն հետ, ամառը Լին Սոյուն համար ստիպանութեան զէմ իման գաղափարն, որուն արտաքին կերպը ընկերակցութեան վրայ է: Ընկերն ներքին կայսրուստի իմաններն ու շատ յառաջացած են ու մէջը գրուելու տրուեցան զարմոց մեծ մասն ու ընկերացած է, թէպէտ և իրենց յատուկ տեղը չեն գրուած: Բարձրագոյն հիւրերը կ'ըրգ ժամ՝ հակադարձ արտեսներ կեցան ու զինեցին անոր մէջ գրուելու զանազան գործերը, որոնք մեկուկ դառնով՝ արան չէին գաղափար իման մը զմտային առջև տեսութիւն մը պիտի ամ անուսէին ժամանակուան անուսէին ու փարսիա գործերուն: Արդէն նոյն պարտաւոր տրուեցան ստորին զինուորաններն աշխարհիս անուսէին գաղափարն հարգարար անկեր ու բոլորն շատուած են: Միջուկ հիւր պարտաւոր քանի մը ընկերացած մասերուն գաղափարներն կ'երեւայ իմ մարդան մտայ վրայ ինչ մեծ ապաստանութեան պիտի ընէ ամառը:

Պարտաւոր միջին մասն իր մեծագործ ապակեղէն գրութիւնն ու հակադարձ կ'ըրգներուն հետ, որոնց հաստատութեան համար Զորապետապետին հանձարը նոր մերկաներ գտնելու: հարկաւորացաւ, ընկերացած է ու միջ ժամանակը անուսէին անմասն արտեսներն մէկը կը ներկայացնէ: Ըստ արշ ու ձախ կողին են ամեն ապաց ու ժամանակաց արուեստի ակի դարերուն ձարապարտական և արուեստական ձարապարտները գրուելու անկէ մէկ տեղերը: Ասոր շինութեան կ'աշխատին Լուսն ձեռն, Պանոփ ու Մանդի, որոնք իւրաքանչիւր նիւթոց գրուելու տեղերն իրենց յատուկ կ'ըրգ տեսութեան ձարապարտ, ինչպէս Կիւրապարտ, Զուրիկան, Լուսնական ու Մարտիանական արուեստով կ'ըրգնեն, և անանկ անկէ մանր ձարութեամբ բնական կը նմանցնեն՝ որ տեսնողն անկէ մէկ նիւթ իր հոգրերի տեղը տեսածի պէտ պիտի ըլլայ: Նոյն դասին մէջ անկէն անկէ կ'ըրգ ակի պիտի ըլլան Պարսիկներն (Երեւանի մէջ Երեւանաց տաճարին) և Երեւանացի (Կրտստացի մէջ մասնաւորական պարտաւոր) նման իմաները: Գործակից ու Լուսնական Ս. Բաղաճաճաճայ փոխքերը, մէջերն իր ակի միտակցութիւն (mosaïque) Երեւանցիան գաղափար մէջուց պիտի բունէ ու անոր մէջուցէն ու ապիւր մը պիտի ընէ: Միջին գարաւ դասին մէջ Կիւրապարտ, Կարգապարտ, Խոսար-

յուր ու Արդիացող գործական Կարապետեան...
 թիւեր պիտի տեսնուի: Հին գերեզմանական արուեստը
 Պետրոս Յիշերէնի ու Արամ Գրառիչի գործածող
 օրինակներով պիտի ցուցուին, Կարգիւցեցին ի մէջ
 այլը՝ Կարապետեանի եկեղեցի, զի զայն կարողանալի-
 ներովն ու Կարապետեանի մէջ Պարկեթերը պատկերին
 ճակատին օրինակովն է: այն: Հէկերն մէջ կը դրձեն
 նկարիչներ, քանդակարտներ, Տիւններ, ներկիչ-
 ներ, առաջնայ օրներն ու քարտիկները: դուրսը
 կ'աշխատի Հովհաննիս իր ջրհեղեղէն առջև կենդա-
 նեաց օրինակներուն վրայ, որմնագիրները ըստ մեծա-
 մեծ աւարաններն ու ընդունարաններ կը շինեն, Այլ-
 պեան շրջեմներուն համար ժպուր կը կանգնեն,
 դարաստիկներ կը շինեն, կամարներ կը ձգեն այն
 խրատներուն վրայ՝ որոնք յիշուող աւարաններն են:
 լած ու ժպուրուն վրայէն ինկած ջրերով պիտի
 լեցուն: Այն մարդ կը կարծէ ու կը յուսայ որ աս
 գործանակի շէնքը գաման կարող պիտի ըլլայ բոլոր-
 բանին լինուող ու բայուրի: Բայց Հին ու բարձրա-
 պատիւ հիւրերն աս շինութեան վերակազմութեան
 իրենց պարմանքը ցուցուցին ու ձեռագրած Պատկերի
 Հին աստ մէջ փորձիկ ձուլ մ'աւանդեն ետքը՝ Արիւս-
 արը դարձան:

— Արիւսար գործաւորաց անգործութիւնը խիստ
 վատնուար խոտորութեան առիթ եղաւ: Մտաւոր
 ճանաչանքներուն գործաւորներն սոր կրան, առնց
 Հին միացան նախ, յիշուող քաղքին գործաւորները:
 Ամէնքը մեկանց 11,000 հոգի էին, որոնց 3000ը
 անխահամար բանուորներ էին, որոնք չորս շաբթե-
 վեր գատարի կը կենան, գործատանց տեղերն իրենց
 պահանջած հարկերն 16 1/2 աւելի վարձը տալ ըս-
 զնուն համար: Ասոնք երկուցն դատարկութեամբ
 սողակամած ու մեծ կարտուրութեան մէջ ինկած ըլ-
 լալով, Հոգեւորների 28ին ժողովուրդն ու իրենց ան-
 բանց անկէն յարմարեցան, պատահաններուն ապա-
 կիներն ու ասն կահ կարտուրը խորտակեցին եւ ու-
 զեցին կուտի տալ: Երբ որ քաղաքապետը զիրենք կը
 յանդիմանէր՝ սխան վրան քարեր ինտել: Կացնին
 այն պատգամին վրայ յարձակեցան՝ ուր որ իրենց
 տեղերը ժողովուրդն էին ու վերջապէս Պրեւիդենտն
 կանխաւ պիտի արտադրանքն օրինակեամբ ցուցային:
 Ընկէ ետքը քաղաքը խաղաղաւ, խաղաղարարներէն
 շատերը բռնուցան:

— Արիւսար լուսնային ըստած օրագիրը յա-
 ջարդ յոգեւածը կը հաստատակէ: Կը լուսնի որ Բրի-
 տանական դահլիճը Արիւսնա ժողովը ընող կատա-
 վարութեանց հրակէր մը խառնէր է որ Արիւսայի
 նոր միջնորդութեան առաջարկութիւնը միտքան
 քննեն ու անոր վրայ խորհին յարմարողոյն Գրան
 մատուցանելու: համար: Աս երկրորդ ստուերադրոյն
 նիւթը յարարութեան ունի եղեր 1841ին Յուլի-
 սի 13ին դրուած գաշտոյն, որուն սկզբնաւորու-
 թեան մէջ ժողովոյն մասնակից եղող հինգ անբու-
 թիւները միտքան յայտնած ու գրուած են ին-
 յովհաստ Սուրբանին վրայ յարգութեան յայտնի
 իրոք մը կու տան, փութարկով որ անոր բարձրագոյն
 իրաւունքներն անկեղ մնան եւ կ'ուզեն միտքամայն
 որ իր անբութեան հանդերձութիւնը միշտ հաստա-
 տուն տեսնեն: Հասարակաց ստուերագրոյն յայտ-
 արարութեան մէջ կատարութիւններն աս ալ
 կը զուգեն եղեր որ անկէ կը ծանձան իրենք վե-
 ռոյիշեալ դաշտնց սկզբնակներուն էութիւնը եւ ին-
 յովհաստ անկէ է որ անոնք հաստատուն պահուին:
 Անոնց դաշտնց հետ յառաջ բերուած կողմն ու յա-
 րարութիւնն այդպէս անկեղ ու աննկող է, որ
 ասով Թուսաստանին ալ բան մը չ'ըլլար, որովհե-
 տեւ զեւ նորերն Գեարդուրդի դահլիճը յայտնած
 ու ճշգրիտ պահպանութեան ստեւած էր թէ Թուսաստանի
 վեհապետը կայսրն անկեղնին թոյլատուութիւն կամ
 իրաւունք մը չ'ուզէր Օսմանեան տերութեան ներքին
 բաներուն մէջ խառնուելու: Սակայն հիման ան կը
 մնայ որ արդեօք աս բրիտանական նոր միջնորդու-
 թեան առաջարկութիւնն ու ստուերագիրը մեկալ
 տերութիւնները, որոնք քիչ մը յառաջ Արիւսնա
 միտքանն են, կ'ընդունին թէ չէ:

ՍԱՐԳԻՆԻԱ

Հուլիանոսի 18ին Գուրին պատահած խոտոր-
 թիւնը, որոն որ լուսնային (4) Երրորդ թուոյն մէջ
 ծանուցինք) կ'երևայ որ կ'առնուր, Բարաւեանոյ
 եւ ուրիշ թերութեան պատճառն պէտ փոքր բան
 չ'ըլլայ: Գանկ նոյն իրիկուան վերաւորներուն ցանկէն,
 որոն որ Արիւսնա լուսնային կը հրատարակէ, կրնայ
 մարդ խոտորութեան մեծութիւնը չ'արիւր: Արիւսնա
 ներուն մէջ կային բեղգիներն իրենց պաշտօնա-
 կայք, տ'կաններն ինքուրոն օրնական զորակե-
 ար, եւ Բարաւեան պաշտօնները: Մտորին աստիճանի
 մարդիկներէն միայն 8 հոգի յանուան կը յիշուին,
 որոնք հինց հիւանդանոցներ կը դարձնուին:

— Թիւսար լուսնային կը ծանուցունէ որ Արիւսն-
 անի 3ին անձրեւ գարով, Հինուր խոտորութե-
 անն օրագրով չ'առարկուցաւ: Արիւսն օրը Մեծ
 լուսնային խոտորութիւնը գործաւորաց անկէն բարձու-
 թիւն մը հրատարակէր խոտորութեան հանկու հա-
 մար, սակայն զինուորի ու կատարանի մը կատե-
 ուրիւ բան չ'առարկուցաւ: Նոյն կ'ուրիւ մէջ զե-
 նուորը ծեծ կերաւ, իսկ կատարանը սիւնով վե-
 րաւորուցաւ: Ըստ պատմագրու գումարուած ժողու-
 վերջեան բազմութիւնն ալ հեծեղց գնդերէն ցրուե-
 լով՝ ամեն բան խաղաղացաւ: Հինաց զինուորը բանա-
 արկուած է: իսկ կատարանը հիւանդանոցի մէջ
 կը դարձնուի:

ՍՊԱՆԻԱ

ՄԱՐՏԻՑ, Հոգեւորների 26: Մարտի 17-ին
 յաջորդ ինքաւարական վճիռը կը հրատարակէ:
 «Արիւսնաու Պր. Կոմս. Նեպիէ, կոստանդուպոլիս
 խրկուած արտաքց կարգի դեկուրն ու լիակատար
 իշխանութիւնն ունեցող պաշտօնեաւ, հիւանդագին
 է, նոյն պաշտօնն իր վրայէն կ'անուծմ, եւ գոհ ըլ-
 լալով իր ցուցուած նաւնդան, կ'ուզէ մ'ընկն
 ուրիշ պաշտօնի մէջ գործածել: Աստի անոր սեղ
 կը գնեմ արտաքց կարգի դեկուրն ու լիակատար իշ-
 խանութիւնն ունեցող պաշտօնեալ կոստանդուպոլ-
 սոյ մէջ զՊր. Անդանոյ Ռեգուէլ, որն որ արտաքին
 գործոց պաշտօնարանին մէջ գիւանդագիր էր»:

— Տեղացի Կոմս. անուն օրագիրը կը ծանու-
 ցանէ թէ ձեռնարկներն ընդգիծողութեան կողմնա-
 կցութիւնն որոշէր է հիւանդուան պաշտօնեայ գեմ
 գործել, իսկ ան պէտ ալ յառաջուն պահի ըն-
 ինակցի կը հեռուի:

ՈՍՄԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կոստանդուպոլիս, Հոգեւորների 24: Կոմս. Կոմս.
 լուսնային կը գրէ որ Յուսայ մանապատիւ պա-
 արիւսը 21ին սուրբն մեծամեծները ժողովով է.
 տաճակահան-ոտ սահան խնդիրն աննց մեկնելով, ա-
 ւանդակից որ վեհապետ Սուրբանին հաստատու-
 թեան թուղթ մը գրեն: աս առաջարկութիւնն ա-
 մենքն ալ ընդունեցան, եւ պարս նոյն դրուածքը
 բարձրագոյն փոխարկոյն պիտի յանձնուի, որ-
 քէս զի ինքն ալ վեհապետ կայսեր մատուցանէ:
 Նոյնպէս ըրին նաև: Հայոց երկու բաժնիներն ալ
 եւ մէյ մէյ խնդրագրով իրենց անձնատէր ծա-
 ուցութիւնը մատուցին:

— Լուսնայ ամսոյն 20ին գիշերը Պէյսղու խո-
 վութիւն մը պատահեցաւ: Նոյն գիշեր ինչ մը կտա-
 լացի փախսականք քննութարով, մինչև կէս գի-
 շեր փողոցներուն մէջ կը պորտէին: անկից ետեւ
 իրենց բնական փողոցն մէջ այնպիսի խառնու-
 ձոյն ազդակ համեցին, որ նոյն սեղաց անբու-
 թեան աննց փայ թուր թուրիցին: Ասոր վրայ խոտ-
 արարը վեհապետութեան համար պատուհանները
 քարկոծելու սկսան: Ան խոտարկութեան մէջ
 երկը զիշերապահ եկան ու նախ շարտարները
 խոտորով յորդորելու սկսան, սակայն անոնք զեւ-
 րով պատասխանելով, իրենք ալ վիտույ ձեռք դուր-
 նելու ստիպուցան: որ հաստատութեան մէջ ծուր
 վերաւորուցաւ, ուրիշ մ'ալ մեաւ: Շիտիւն ա-
 լելի ստատիստով հիւանդը միտ եղող պահպան-
 ներն ու ստիստութեան վրայ 130 հոգով հոն
 եկաւ, որուն գեմ՝ դեղ ուղեցին փոխտատիկն ու
 իրենց բնակարաններուն պատահաններն իրենք
 զիրենք պաշտպանեցին այնպէս գործիքներով: Պա-
 հապան զոքըր միայն իր թուրը գործածեց աննց
 հրացան մը պարպելու: Կ'ըստի թէ բնուող խոտ-
 արարը 17 հոգի են, որոնցմէ 11ը ծանր վիրաւո-
 րուած են անոնք մէկն ալ նոյն վիրքերով մեռած է:

— Հոգեւորների 22ին փեղիկ Զահր անուն 100
 թերանթով պատահաւոր շոգեւորը ծով ձգուե-
 ցաւ: Ըստ տեսարանին ներկայ էր վեհապետ կայսրն
 իր պաշտօնեանութեան եւ ուրիշ մեծամեծներով,
 ինքնակամ գոտարար թերանթներով ծանուցուե-
 ցաւ եւ նոյն տեղ կեցող զոքրն ալ ուրախութեան
 աղաղակներով զննքն ողորմեցին: Նաւարանին քով
 եղած բոլոր նաւերը գեղեցիկ զարդարուած էին:
 հանդիսատեսներու անթիւ բազմութիւն մ'ալ Բա-
 փարսին երկու կողմն եղերքը բուած էր: Նաւը
 յարդուրութեամբ ծով ինքնակամ էր եւ վեհապետ
 կայսրն եկաւ Այսոյց-Ղաւաք գնաց, որպէս զի Կեֆ-
 անուն 84 թերանթով շիտուած պատուակաւոր շո-
 գեւորուն ողորմալար զննքն ալ ներկայ դասուի:
 Հին ալ նոյնպէս շատ թերանթներու պատուը
 զվեհապետն օղբակցեց:

— Տեղացի օրագիրը կ'ըսէ թէ բարձրագոյն Գու-
 ուր Կարապետի ու Արիւսայի դեկուրներուն ասու-
 արկութեամբ Գանուրի ու Արիւսի զորաց հրաման
 իրկեր է որ թերանթներն իրենք պաղքեն: Արիւսն
 զննադարարն որոշուող ժամանակը խիստ քիչ է:

Վասն զի արշաւանքը Հոգեւորների 30ին նորէն պիտի
 սկսի: Այսօրի վեհապետարի մը վրայ շատ լուսնային
 ներ խոտային, բայց բուն ճանարիտ կերպը չ'էր
 ցուցի, որովհետեւ մեկուկ կողմնակ կը տեսնուր որ
 շարունակ երկու թերանթի զորաց մէջ կ'ընկեր կը
 պատահին: Ինչպէս որիչ անպատ գրուած էր,
 Թուրի հոս մնացող հազարներն Արիւսայի պաշտ-
 պանութեան տակ մտան, իսկ պաշտօնաւորները,
 վիանատանն ու թերանթարկեան մարդիկն աւո-
 տրիական Այսոյի շոգեւորով մը Ատեսաւ գացին:

— Իսկ մը փաշային խրկած նամակին՝ Կարապով
 իշխանին առած պատասխանը Պուրբէշն այդպէս
 կը գրեն:

Պատահանն զորուպետ: Պատիւ կ'ունենամ ծա-
 նուցանելու ձեր բարձրութեան, որ Արիւսայի 27ին
 (Հոգեւորների 9ին) ինծի ուղղած նամակիկ
 ընդունեցայ: Առանց ասոր վրայ բնութիւն մ'ըն-
 լաւ, կրնամ կանխել ու ձեր բարձրութեան ծանու-
 ցանել որ իմ վեհապետ կայսերն ու արքայ կողմնակ
 աննեկն իշխանութիւն չ'ունին, խաղաղութեան ու
 պատերազմի վրայ խոսակցելու կամ իմ հրամանաց
 սակ ետը զարքով երկու իշխանութիւններէն ել-
 լելու:

Կարապով իշխան:

— Կրկնեցէք, պատուական իշխան, իմ ձեր վրայ
 ունեցած բարձրագոյն յարգութիւնն:

Կարապով իշխան:

— Կրկնե նախնական թուոյն մէջ պաշտօնա-
 կան ընդունանքով՝ ծանուցած էինք իզուր քա պա-
 տահած կուր, հինց լուսնայ գրած առանձնա-
 կան քոմի մը միտքաման ծանոթութիւններն ալ
 կը շինէր: Կ'ըստի որ Տաճկայ 27 թերանթներն
 բուն գեմ՝ Թուսայ կողմն 80 թերանթով պատաս-
 խանել են: Նոյն կուր խիստ ու ստատիկ կը ստա-
 րուրուի: Կ'ըստի թերանթը 2-4 ժամ տեսած
 կ'երևայ: Թուսայ կողուար, պէտքս լսելուն նոյն
 լով, կը դրուի 30 միտք, որոնց մէջ երկը պաշ-
 տանակալ կայ եղեր, եւ 60 վիրաւոր: Թուսայ նա-
 տեւութեան 8 պատերազմական նաւեր բաղկացած
 էր, որոնցմէ ամեն մէկը 3 մեծ եւ 7 պոլսիկ թերա-
 նթով ունէր: Ինչպէս այնքաւ զարմեք է, Տաճ-
 կայ կողուար, որն որ ունէր բան է, անձնութ է:
 Տաճկները ստատիկ քաղաքներու պատերազմը
 են: Թուսայ պատերազմական շոգեւորներն մէկը
 խիստ ապահանքն ու նորագուէր համար կայաց կե-
 ցեր է: Արիւսայի կը զոքուի թէ Թուսայ նաւերն
 ամենն ալ քիչ շատ լիաւարու են, սակայն իրենց
 տեղն ալ հասեր են:

— Արիւսայի ու Պարսիայի մէջ եղող Թու-
 սայ հեղաշարտարանը կարապով իշխանին յանձնե-
 լով ծանուց թէ պատահան Թուսայ գործով վաճա-
 սականութեան նաւերուն նաւարկութիւնը պիտի
 դադարի, եւ իրենց կեցած նաւահանութեան մէջ պի-
 տի սպանն, միշտն որ նոր հրաման մ'եղէ:

— Պարսիկէն կը գրեն որ կարապով իշխանին
 լուր դադար է թէ Կոնստանդին Կեարտուրէ ետքը
 800 միտքէ 1000 ճաճիկ շարտարային առջեւ եկեր
 ու քաղաքը պիտի կոծել սկսեր են: Նոյն տեղը պա-
 տերազմը ստատիկաւարով՝ երկու կողմնակ ալ քանի
 մը հոգի ինկան, նոյնպէս քաղաքացիներէն ալ ու-
 մանք մեռան:

— Կարապով գրեթէ ամեն օր յառաջապահ-
 ներու մէջ պոլսիկ կ'ընկեր կը պատահին: Հոգե-
 տեւորների 31ին 50 ճաճիկ ռուսուար զոքը Թուսայ
 պատերազմի պատրաստ խնդի մը վրայ յարձակելով
 2 Կողաք մեացուցին: Թուսայ օդանութիւն գարով
 Տաճկները դարձուող ինկնց տեղը Կարապով քա-
 շակցան: Տաճկներն օտար ստացուածներուն եւ
 մանուկարար առարկաներն ցորենի շահմարան
 ներան միտ կը գնեն որ ամենեւին վրաս չ'ըլլայ:
 Կարապով քաղաքն աս ու պոլսայ պատահած
 գեղեցիկութեան վրայ, 10—15,000 Թուսի զոքը 32
 թերանթով՝ Կիլիկիոյ զորակներն առաջնորդու-
 թեամբ Գարսոյա եկան եւ անկից ետք Տաճկով
 արտաթեւան գեղկ Գարափաղ երկարու ճամփը
 կրան:

— Եւսին մեծ կուր եղաւ Օրդուկոյի քով
 որոն որ լուսնային շոգեւոր կը պատահին: Կուրգու-
 քայի քով եղած կղզին բնական պատերազմի տեղ
 մը կը ձեռացրէ: Տաճկներն ամսոյ 2ին նոյն կղզին
 գրաւեցին, մեկուկ կողմնակ ալ 14,000 հոգու զով
 2իչայ քայի ու Կուրգուքայի քով կենդանացուցին:
 Ամսոյ 3ին՝ 3000 զոքը կողոյն վրայ կար, 3000
 նաւակներու վրայ անցնելու պատրաստ էր 4—5000
 ալ եղերքը: Ամսոյ 3ին ու 4ին մէջ գիշերը
 Օրդուկոյի քով եղած անձուկ թերեւ զեան անց-
 նելու փորձ եղաւ: 2000 հոգին, որոնք նաւակներ
 եւ թերանթով ամառը նաւերու մէջ էին, ընդ
 մ'ընկելով՝ նախ կղզոյն եղերքը հասան: Թուսայ
 պիտուող գնդերը Գանուրի քովն էին: Յատար-
 պահ պատերազմի պատրաստ կեցող խուսին Օրդ-

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՔ

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆՑԱՄԱՆ

Ճեմարանի բաժանման պատկերներն սկսած ու պատկերները:

Վրաստանի նահանգներն ժողովրդեան մեջ սուրբ-տառաբաններն երբևէ ճեմարանների պատկերներն մեջ չտեսնելով չէր կարող զիջել իրենց մեկն է: Այս վրաստանի նահանգը որն որ կայսրութեան հարապակի կողմը կ'ըլլայ, մասնաւոր զիջել մը ապաստանարան է, որ որնք անխիղճ դարերէ ի վեր օրինաւոր իշխանութիւնէ ազատ կեանք կը վարեն: կայսրութեան հետ խաղաղութեան աստիճանը պարտաւոր լինելով նուաճեցին Տեառան կենտրոն էր: Աստիճանակալութիւնը շատ սուրբ-ներքէ վեր արդէն ծանօթ դեպք մ'ըլլալով, ոչխարհացոյց տարածեցրու վայր տունը կ'ըլլիր անպայման թող սուրած էր, ցուցնելու համար որ կայսր կատարեալ հարապակի չէր:

Այս անձնութիւն ժողովրդեան անունը Վրաս-ցի կը կոչուի, եւ առհասարակ երկրագործ ու պատերազմային է: Այս ցեղին մարդիկը քաջատիրա ու սխիւտ-տալեան վարժած ըլլալով, ամենեւին վտանգէ չեն վտանար: Բայց միանգամայն իրենց անխախտ խեղճութիւնը պահ ըլլալով, կ'երեւայ որ ամենեւին յոգեարեւելի չունին իրենց լեռներէն դուրս ելելու եւ իրենց երկիրն ընդարձակելու: Իրենց երկիրը բնակչութեամբ անբաւարար էր, որով զանազան ժողովուրդներու կամ մարդկային բնակչութիւնէ վերահաստաներուն ազատանի տեղ մըն է, նոյնպէս ապաւին է անտիկ մարդիկներու, որոնց ուրիշներն քիչ մ'աւելի քաղաքական կրթութիւնը կ'ապահովուին ու երեւակայութիւններն կը տարբերէ, առանց իրենց փառ աւիրութեան երազները կ'առարարուէր: այսպիսի մարդիկ այ ճեմարաններն մեջ յայտնութիւնն է:

Այնքան մարդ գիտէ որ ճեմարաններն մեջ մարդ պաշտօնի հասնելու համար ընտելութեանց մեջ բոլոր հանդիսանալու եւ գիտութեան աստիճանները ստանալու է, ստով միայն կրնայ մեկը ամենաբարձր պատուը աստիճաններն ալ ձեռք ձգել: Այսպիսով գիտնականը արտօնացալ մարդիկներու, առանձինն ցեղ մը կը կազմեն, եւ ամեն տարի ակադեմիական պատկերներուն մընչու, ներկայացողներուն թիւը կ'աւելնայ: Վերջին ընդհանուր խաղաղութեան հարցն ինչ աս շարժումը կրցան խափանել: Ի հարկէ անմըք ու երբեմն շատերը կը մերժուին, որով իրենց բովանդակ յառաջադիմութեանը ընկնողը կը խափանուի: մեկը կողմնակն ու կրեմն պիշաբի բովանդակի պաշտօնատերերն առնուած կ'ըլլան որ հարկաւ կ'արեն ակադեմիական շատերն առանց պաշտօնի կը մնան, թէպէտեւ գիտութեանց մեջ յառաջադիմութիւնն ու իրենց վկայականներն ալ ունենան: Գործունի հետամուտ եղող ու մերժուողները կամ անպաշտօն գիտնականները միշտ պարտի բնակչութեանց մեջ կը մնան ու խաղաղութեանց տան իրենց ի դեմք, երբն փառաւիրութիւնը յայտնուելու միտք կը փնտռեն կամ իրենց միջոցն առնելու կը ջանան այնպիսիներն որոնք իշխանութեան տան իրենք առանց պաշտօնի միտքին: Ըստ անոր վերջապէս Քուանկիի մեջ Վրաս-ցիներու քով ապաւին մը գտնելու կը ստիպուին:

Այսպիսով աս երկիրն իրեն սահմանակից ունենալով Վրաստան ու Քուանկի, բազմաթիւ, որոնք վերջինը կ'ըլլայ: հարկեր տարիէ վեր եւրոպայի վաճառականաց լայն է, շատ վտանգաւոր հիւրերն իր դոգը կ'ընդունի: Իրենց իւրեքին ապաւին կ'ըլլան գաւառային նահանգներ: յարաբանակիրներու եւ միտաւանդ բազմութիւն: Հենքու, որոնք նոյն ծովափերները Կիւրիկի բարբարոսաց կրկին ծովապատակութիւնները կը յիշեցնեն:

Այս ամենայն գիտնական վերջը վարկանալու, բան չէ որ Քուանկի շատ անգամ սուրբաբարութեանց փառաբան ըլլալ: Կոչուելու չէր որ կը մեկնուի ինչ

Հասարակական աս հիւրերն իրենց գործողութիւնը զիջելով կը կատարեն: Հասարակական աստիճանին յոգեւոր գործածելով կ'ըլլայ իրենց զուգը կ'ըլլան ու խաղաղութեան վրէժ, ունի կամ տար անխախտ կը մտնան ան նուազ պարտաւոր զայս որ աչք ձգած են: Աստիճան մեկ նուազին մը հասարակութիւնն 30 մ յոյժ կ'ըլլայ: Գիտնական երկրային կ'ըլլան շատ հարցանման ըլլալ, որոնք Հոնկոնգի վերջինցայ ու արտօնուողներն կը յիշեն: Հենքու նաեւ ամենապարտաւոր մեջ շատ հարապակի է: Եւ մեջ մը սարկերին նուազ մը փոքր որ զնեն, ոչ անպարտաւոր անկողն է: Հասարակութիւնն նա ստիպող կը հարցան ու արտօնուողները յարկն ինչ անկողն կը ընտելն կը տանին: Բայց երբայ յայտնուողներն կը անտանելու շատ անգամ եւ կը շատեն: Գիտնական որ հարցանելու ժամին իրենց ներկայութիւնը մասնակցութիւնը խաղաղութիւնը զիջողներն:

Լեզու. ճեմար. Ի ճեմարան. Փետր. 1853:

իրեն Վրաս-ցիներն աս տեսակ կուրս ու դատաւարաններու մեջ դիւրաւ կը նեւաւին: մեջ մը իրենց պատերազմատեր ժողովուրդը ըլլալին ու երկրորդ գիտաբարար իրենց լեռանց անխախտութիւնը պաշտպանութեամբ համար:

Այս վերջին պատարագութեան վրայ, որուն պատճառով շատ անգամ յարկային մեջ կը յիշուի, վերջին աստիճանը նշանաւոր ապաստանութիւնն է: զաւ 1832ին: Ասիկա գիտաբարար նոյն հիւրերն պատճառեցաւ, որոնք իրենց ապաւին եղած կ'ըլլայ խորշակն փնտռեցան: Քանի մը անգամ աստիճանակալութեան սպառնալով ու նոյն ամեն աս ապաստանութեան սպառնալով մը, ինչպէս որ հիւրերն Վրասցիներն է, ծիրանի հագաւ, գտնէ իր նկարագրած կենդանագիրներուն վրայ, ի նշանակ բարձրագոյն իշխանութեան: Բայց քով գտնելու սպառնութեամբ, ստիպով ու ճարտարութեամբ պիտաւորներուն զանազան շարժումներ ընելով, վերջապէս անխախտ կրցաւ. առջին ամեն ու յայտնական ելելով:

Իսկ աս վերջին պատարագութիւնը որն որ զանազան պարագաներով մեծ տարածութիւն ստանալու, պիտաւորաբար գործունի բնակչութեանց գործունիութեանը շտ գտաւ: Այս բնակչութիւնները ճեմարաններն մեջ ամեն ժամանակ զարհուրելի ու բարձրութիւն գտնել կը կազմեն: Ամեն նշանաւորն ու կարգաւորութիւնն է երեք սկզբանց (կրկնը, երկիր եւ մարդ) կամ երեքութեան բնակչութիւնը: Կոն ուրիշ շատեր ալ, ինչպէս Սոխումի շուշուի, Արկային մնաց, Արտ թէլի (չոյի), Սոխումի ամպի, եւ այլն, գարտի բնակչութիւններ, բայց եւ ու մեկը երեքութեան մեծութիւնն ունի, ոչ ուր ունի շափ քաղաքական ու յիշատակական կարգութիւնն ու կերպարանք ունի: Երեքութիւնը բովանդակ կայսրութեան մեջ իր ճիւղերը տարածած է, միևնուայն տեղերն ալ ուր ճեմարանը դալմատականութիւն կը հաստատուին: Արեւայ առանց չարապետութեան ըստի թէ ան որ ճեմարան կայ, Երեքութեան անգամ ալ կայ:

Այս բնակչութեանց պիտաւոր վարչարարութիւնը եւրոպայի բնակչութեան սկզբունքէն փոքր չլինար, եւ իրենց գործողութիւններն ալ նոյն աստիճանի բաներ են: 1803ին եւ 1813ին Գիւր-Վիկի կայսրը, հիմնական երիտասարդ կայսր պապը, երկու անգամ Վախտակ շուշուի ու Երկնային միտք բնակչութեան անգամներն քիչ մնաց որ կը սպանուէր:

Վերջ քսան տարի յառաջ, 1832ին, ապաստանայ յայտնուելով, չէ թէ բարձրութիւն ունեւորած էին աս հասարակարարային ապաստանութիւններն ու անկարգութիւնները, հապա միայն ակադեմիական, ջրուած ու սանկոս եղած էին իրենց որդիներն մեջ: Կոն անպարտ դեպք մ'ալ, որն որ թերեւս ճեմարանի բախտին փոքր որդի պիտայնութիւնն մ'աւելնայ, աս գաղտնի բնակչութեանց նոր շտ նոր զուրկութիւն մը ստաւ ու իրենց նորանոր միտքներն մատակարարեց յոգեւոր ու տարածման ապարհիցի կրկնը: Կ'ազնեղ ակադեմիայ 1840—1841ին Այս գիտարար գեղեցիկ եղած պատերազմն ու 1842ին առանց հետ գաղտնի գործելով ինչամիտ ինչանց դաւորել:

Այն դաշններն ու 1841ին Վերջին Վրասցի նահանգաց Գաղտնի հետ եղած գաղտնարութիւնները ճեմարանի համար հարապակի (արտգ ճեղի) մը փոփոխութեանն աւել մեծ յեղափոխութիւնն էր: Ասով չէ թէ միայն ծեփ-ընդ յոյժաբանութեան միջոցն, նոյն ամեն անմատոյց եղած նուազ հարաբանութիւն Եւրոպացոց առջեւ կը բացուէր, հապա նաեւ նոյն գաղտնի մեջ երկնային որդին (ճեմար կայսրը) Բարբարոսաց (Եւրոպացոց) հետ հասարակ պատուով կը յիշուէր եւ անոնց հետ փոփոխակի իրաւանց հաստատութիւն մը կը սահմանուէր, որն որ կայսրութեան ուսանողութեանց ու օրինաց բարձրութիւն հանաւակ էր:

Այն ամենն ճեմարաններն մեջ յառաջադիմելոյ կողմնակցութիւնն մը սկսաւ, որն որ կը բարձր թէ իր երկիրն շրջապայ քաղաքացիական թուրք վերնայ, եւ ճեմարանը հարապակիութիւնն ունենան բարձրութիւն տարեր կրթութիւնն ունեցող ժողովրդական մը կամ աշխարհքի մը հետ: Բայց կային միանգամայն հին ճեմարանք որոնք անակալան նախադաշտութեանը, Կաս-Քուանկի կայսր ծերութեան մեծ ամեն ու նախապէս կը սեպելին իր անպիսի, Սոխումի ու Վախտակի գաղտնի ստապարներ:

Այս պայման իմանալու հետեւ, գիտնական է որ ճեմարանը մ'առջեւ, ինչպէս որ մեկ երկնային կայ:

նոյնպէս ալ միայն կրնայ մեկ կայսր ըլլալ, երկնային եւ երկրի որդին Եւրոպ ուրիշ անխախտութիւններն ու իշխանները, ճեմարանի կայսր իրեն հարապակիները կամ աստատանները (vassal) կը նկատուին: 1842ին յառաջ իրենց կայսր համար որոշուած բան երեք ուրիշ իշխանի կամ անխախտութիւն մը չէր կրնար ստուիլ:

Եւրոպայի անխախտութիւն մը կայսր հետ գաղտնի չէր կրնար գնել, առանց յառաջադիմ աս երկրորդաբայ հարապակիութեան ցոյցներն ընելու եւ հարապակիութիւնն ջրուածելու: Եւրոպ 1623, 1667, 1727 ու 1793 տարիներուն գաղտնիները, ջրուած չողան, սուրբ եւ փոփոխութեան ճեմարանի հետ գրին, միշտ աս նուազագոյնը պայմանն ընդունելով գրուած էին ու անով միայն Երկնային որդին ու պարանոյն ընդունելութիւնն դուած էին: Կայն իսկ Խուսաց Պետրոս Վեհին ժամանակը միայն աս կերպով անոնց դեպքերը կայսր առջեւ կայսր մտաք անեւայ:

Վերջոյ է բանը թէ աս վերջին ժամանակները ճեմարանը Եւրոպացիներուն ու Վերջին կայսրներուն հետ գրած գաղտնիները աստիճաններն բարձրութիւն տարեր էին: Անպիտոյց հետ եղած վերջին գաղտնիներն եւսրը վճարուելու հարկներուն կրած փաստն աւելի մահացու հարուած մ'ըլլաւ բարձր էր: կրին ան խանութեան ու յայտնուած վնասներն, որով իրենց ազգային գաղտնիութեան մեծ վնաս պատճառեցաւ: Ուստի եւ գրուած գաղտնիները ճշտութեամբ չհաստատուեցան. ոչնչայն որ 1847ին թիւ մնաց նորին ինչամիտութիւնները պիտի սկսէին: Բայց Այս վերջին դեպքերը ժողովրդական յիշատակներն ստիճանի ստիճանները տեսնելով ու խաղաղութեանց առջեւ անալ ուղեւոր, Կանքին գրուած գաղտնի Կանքին քաղքին մեջ կատարեալ գործարարութիւն միայն 1841 Եւրոպի Յ աշխարհ: Հայտն թէ աս նոր գաղտնարութիւնն եղած ընկնած էր, Գիտնական դեպքան ու խաղաղութիւն, Գիտնական եղաւ ու անոր անդ Սիւս անտնով պաշտօնակց մը իր կողմէն, որն որ Եւրոպացոց հետ եղած ամեն բանակցութեանց ու խաղաղութեանց նշանաւոր թիւանկ էր: Սիւս փոփոխակի փոյթ ամենայն իր կայսրութիւն ստարապարած գաղտնի գործարարութեան, միայն Բարբարոսներուն պահանջները զեմ' պիտուէր եւ զանոնք չհաստատուէր միայն կր մտածէր, եւ դժբախտութեամբ միտքը դուս որ ժողովրդեան կիցն ու նախադաշտաններն իրեն օրնական առնէ: Գրեթէ յայտնուած գաղտնի բնակչութեանց հետ խաղ մեկ քրաւ, ժողովներ կայմուտներն համարձակութիւն ստաւ, ու կարծեալ հարկներու երեքու, կամար գնդեր կայմուտներն հրաման տուաւ, որոնք իրենց զերկնայ պատարագ կը ցուցնէին ճեմարանի հին պատուըն իր թիւրք ըլլալու: Կայսր յարապակիներն ամեն փոխ կաւային:

Վրասցի կատարին իր գործուն վարչարարներն Իմայա ու պարտաւորութիւն ստանալի խաղաղութիւն բանակցութեան անոնց դեմ' զորոնք քիչ մը յառաջ իրեն գաղտնից բարեկամ բռած էր: Իրեն զննած մարդիկը զորոնք կը ստիպէր որ կարգի գան, խաղաղութեանը քանակի նահանգը փախան ու հին անխախտութեան դեմ պատերազմելու սկսան, որուն նոյն իրեն Սիւս քանի մ'ամիս ետք զոհ եղաւ:

Ապաստանութեան առաջին պայքը Գիտնական հասած ամեն Գաս-Քուանկի ծեր կայսրը «վերջինց փոքր կը հեծնէր երկնային համարանալու եւ աստուածներու բնակարանն երկնային ու այս ինչն վերջին շունչ կ'աւանդէր: Իր շորորդ որդին' որն որ 19 տարեան էր, կայսր պետուեցաւ ու շինեմ-փունկ (կատարեալ աստուածութիւն) անուն տուաւ:

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆՑԱՄԱՆ

ՎԱՍԵՆ, ՆՈՅՈՒՐԻՆԻ 12

Վանքերու 100 ընկնողի թիւը	—	արծ. Գիտ. 2 ամիս
Եւրոպայի 100 ընկնողի թիւը	113 1/2	” 1/2 ”
Իտալիայ 300 Կուանկի ընկնող	114	” 2 ”
Իտալիայ 1 փառաւոր պիտուի	11.15	” 1 ”
Հասարակ 100 Կուանկի ընկնող	—	” 2 ”
Սարկիս 300 փրանք	185 1/2	” 2 ”
Սիւս 300 աստուածական ընկնող	113 1/2	” 2 ”
Փարսի 300 փրանք	136	” 2 ”
Գրանքի. աս Սիւս 120 փրանք	114 1/2	” 3 ”
Պայի (Երկնային) 8) 393—396 փոքր	”	” 31 օր

Վ Ի Ե Ն Ն Ա

ՊԱՏՈՒՄՆԱԿԱՆՑԱՄԱՆ